

15.6.2021

EOAK/4197/2021

Espoon kaupunki
Keskusvaalilautakunta

PL 1
02070 ESPOON KAUPUNKI

Viite: Ennalta ilmoittamaton tarkastus 1.6.2021 muun ohella Espoon kaupungin kuntavaalien ennakkoäänestyspaikalle.

SELVITYS- JA LAUSUNTOPYYNTÖ

Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslian virkamiesten viitekohdassa toimittamassa tarkastuksessa tehtiin oheisesta tarkastuspöytäkirjasta (EOAK/3250/2021) ilmeneviä havaintoja.

Erityisesti huomiota kiinnitettiin siihen, että Espoon Leppävaaran drive-in -ennakkoäänestyspaikan vaalitoimitsijalta saadun tiedon mukaan ketään henkilöä ei ollut poistettu autosta drive-in -äänestämistapahtuman ajaksi. Vaalitoimitsijan mukaan autossa äänestäjä voi antaa suostumuksensa siihen, että autossa on myös muita henkilöitä kuin lapsia äänestystilanteessa. Vaalitoimitsijan mukaan mikäli äänestäjä tuli jalkaisin drive-in -äänestyksen asiointiluukulle, tarjolla ei ollut varsinaista äänestyskoppia tai sermiä, vaan äänestäjä saattoi suojata vaalilipukkeen kirjoitusalueen kannella. Saadun tiedon mukaan Espoon kaupungin keskusvaalilautakunnalta oli varmistettu menettelytavat autossa äänestämisen osalta.

Tarkastuksen toimittajien havaintojen mukaan edellä kuvatut Espoon Leppävaaran ennakkoäänestyspaikan drive-in -äänestysmenettelyt autossa ja asiointiluukulla saattoivat vaarantaa vaalisalaisuuden säilymistä.

Vaalilain 56 §:n 2 momentin mukaan äänestys ennakkoäänestyspaikassa on järjestettävä siten, että vaalisalaisuus säilyy. Vaalilain 58 §:n 2 momentin mukaan merkintä [äänestyslippuun] on tehtävä äänestyskoppissa tai muutoin siten, että vaalisalaisuus säilyy.

Oikeusministeriön ja Kuntaliiton ohjeistuksen 31.3.2021 VN/20585/2020 (Vinkkejä ulkoäänestysjärjestelyihin kuntavaaleissa 2021) mukaan drive-in äänestyksen edellytyksenä on, että äänestäjä on autossa yksin. Mikäli autossa on muitakin henkilöitä, äänestäjän on nouseva autosta tekemään äänestysmerkintä vaalisalaisuus säilyttäen, tai

muiden henkilöiden poistuttava autosta äänestyksen ajaksi. Äänestäjän pienten lasten läsnäolo autossa voidaan kuitenkin sallia, jos se ei vaaranna vaalisalaisuutta eikä järjestystä äänestystilanteessa. Ohjeen mukaan ulkona myös sellainen ratkaisu lienee mahdollinen, että riittävän pitkällä etäisyydellä muihin ihmisiin käytännössä varmistetaan vaalisalaisuus.

Otin eduskunnan oikeusasiamiehestä annetun lain 4 §:n nojalla omasta aloitteestani tutkittavaksi, miten Espoon kaupungin drive-in- ja ulkoäänestykset on järjestetty vaalisalaisuuden turvaamisen näkökulmasta.

Pyydän, että Espoon keskusvaalilautakunta toimittaa minulle asian tutkimiseksi tarvittavan selvityksen ja oman lausuntonsa. Selvityksessä ja lausunnossa tulisi kiinnittää huomiota erityisesti edellä viitattuihin oikeusohjeisiin ja tarkastushavaintoihin sekä arvioida, turvasiko Espoon kaupungin drive-in ja ulkoäänestyspaikoilla noudatettu äänestyskäytäntö vaalisalaisuuden toteutumisen asianmukaisella tavalla siten, etteivät vaaliviranomaiset tai muut henkilöt saaneet tietää, kenelle äänestäjä oli äänensä antanut tai oliko hän jättänyt tyhjän äänestyslipun.

Pyydän myös ilmoittamaan, miten Espoon keskusvaalilautakunta on kouluttanut ja ohjeistanut vaalitoimitsijoita erityisesti drive-in ja ulkoäänestysjärjestelyjä ja vaalisalaisuutta koskevien asioiden osalta.

Pyydän keskusvaalilautakuntaa lähettämään selvityksen ja lausunnon viimeistään 30.8.2021.

Selvitys pyydetään lähettämään ensisijaisesti sähköisessä muodossa eduskunnan oikeusasiamiehen kanslian kirjaamon sähköpostiosoitteeseen oikeusasiamies@eduskunta.fi. Jos selvityksen sisällössä on salassa pidettävää tietoa, tulee sähköposti lähettää eduskunnan turvapostipalvelun kautta osoitteessa <https://turvaposti.eduskunta.fi/> ja vastaanottajaksi tulee merkitä oikeusasiamies@eduskunta.fi.

Selvityksen voi myös lähettää postitse eduskunnan oikeusasiamiehen kanslian kirjaamoon.

Oikeusasiamies

Petri Jääskeläinen

Vanhempi oikeusasiamiehensihteeri Juha-Pekka Konttinen

Asiakirja on hyväksytty sähköisesti asianhallintajärjestelmässä.